

UIT DE PRACTIJK

*Uit de Tandheelkundige Afdeeling der Chirurgische Kliniek van het Academisch
Ziekenhuis te Groningen
(Hoogleeraar Prof. Dr. L. D. Eerland)*

CASUÏSTIEK

DOOR

M. HUT

I. Chirurgisch-prothetische behandeling van een geval van extreme prognatie

Op zekeren ochtend verscheen op de polikliniek een meisje van twintig jaar, dat zich wat misdeeld gevoelde door de natuur, voor wat haar tanden betrof. Zij had hiervoor al eenige jaren lang tevergeefs hulp gezocht bij haar huismedicus. Deze wilde aan haar verzoek, om de vooruitstekende tanden te verwijderen, opdat zij dan hiervoor een partieele prothese zou kunnen krijgen, niet voldoen, omdat hij het jammer vond om deze niet carieuze elementen te extraheeren. Het betrof een meisje van het platteland, uit een groot arbeidersgezin, waar de ouders toch het bezwaar wel zoo groot vonden, dat zij met hun dochter de reis naar Groningen aanvaardden. Inderdaad was het aspect niet fraai: de bovenincisieven staken erg naar voren, de onderlip viel hier achter, de mond was niet gesloten. Gelijk de foto's der modellen laten zien, was er een uitgesproken prognathie en stonden de tanden bovendien nog gespreid.

Een eenvoudige therapie was, met het oog op de sociale omstandigheden aangewezen en gelukkig ook mogelijk. De vier bovensnijtanden werden geextraheerd, maar daarmee kon niet worden volstaan, aangezien ook de processus alveolaris het profielverloop nog ongunstig beïnvloedde. Ten einde hiervan nog het noodige

materiaal te verwijderen werd de gingiva opgeklapt, zoomede het periost, om vervolgens door wegneming met den beitel het bot een gunstiger vorm te geven. Om het effect te kunnen beoordeelen werden telkens tandvleesch en periost weer op hun plaats gebracht en het profiel critisch bekeken ten einde te controleeren of de beoogde cosmetische verbetering was bereikt. De overmaat aan bedekkend slijmvlies, die hiervan het gevolg was, werd vervolgens weggenomen, het geheel naar den nieuwen vorm van den processus bijgesneden en gehecht, waarna het meisje naar huis kon worden gezonden. Een paar maanden later kon zij terug komen voor de prothetische behandeling, welke bestond uit een rubberplaat met vier tanden.

Wat het resultaat is geweest moge uit bijgaande foto's blijken; de patiënte was er zeer mede ingenomen en ging gelukkig naar huis.

II. *Cosmetische verbetering in een geval van palatum fissum*

Al worden gevallen van hazelip en gespleten verhemelte langs chirurgischen weg geheel of gedeeltelijk tot vergroeiing gebracht, dan is daarmede in veel gevallen de misvorming nog niet genoegzaam voor het oog weggewerkt. Want afgezien van het cosmetisch resultaat der plastische operatieve behandeling bij den zuigeling (lip) of het kleine kind (palatum) vertoont op lateren leeftijd het gebit vaak een dusdanige anomalie in den stand der fronttanden, dat de hulp van den tandarts wordt ingeroepen om dit onderdeel van het uiterlijk des patiënts zooveel mogelijk te verbeteren. Want niet zelden vertoont het bovenfront een chaos, waarbij bovendien nog overtollige, misvormige elementen de afwijking nog grooter maken dan zij zonder dat reeds pleegt te zijn.

Een dergelijk geval kwam voor cosmetische verbetering op de polikliniek, van welk geval hierbij de modellen worden afgebeeld vóór aan de behandeling werd begonnen.

De foto's vertoonen de modellen van zoo'n patiënt vóór de behandeling. De wortel van de I. 1 s.d. is nog te zien tusschen I. 1 s.s. en C.s.d. terwijl I. 2 s.d. tusschen de C. en de P. 1 s.d. staat. Een kegeltandje staat palatinaal. Het rudimentaire element, dat tegen het model is geplakt, werd uit den neus verwijderd, waar het met de kroon naar boven was doorgebroken.

Het cosmetische resultaat der prothetische behandeling laat de foto zien, het acustische resultaat der obturator is, dank zij het werk van den logopædist, uitstekend.

OVER HET GEBRUIK VAN LANGZAAMHARDEND FLETCHER CEMENT EN VAN EUGENOL-ZINKOXYD PASTA *)

Het Fletcher cement, zooals dat door de meeste fabrikanten in den handel gebracht wordt, behoort tot de snelhardende cementen. Iedereen, die gewend is het te gebruiken, weet dit en weet ook dat de temperatuur groot invloed heeft op de snelheid van binding. Door dien invloed heeft men vaak last van te snel hard worden van de aangerode massa in den zomer, of wanneer de spreekkamer-temperatuur tamelijk hoog oploopt in den winter. Boven ongeveer 70 Fahrenheit wordt de bindingssnelheid lastig. Deze moeilijkheid, vooral voor de practici, die zonder assistente werken, kan aanleiding zijn tot het moeten droogleggen van de caviteit als voor een blijvende vulling met het tijdverlies en de andere bezwaren voor den patiënt daaraan verbonden. Om deze te ontloopen, werd door mij aan de firma *Keur en Snel tjes* een Fletcher-poeder gevraagd dat langzamer hard zou worden en in aangerode toestand, stevig en deegachtig, tot twee minuten kneedbaar zou blijven. Na diverse proeven is een poeder gevonden, dat aan de gestelde eischen voldoet.

Na het aanroeren tot stevige consistentie is het mogelijk de caviteit met de warme luchtsput uit te drogen, het desinfectans in te brengen en de afsluiting te verrichten in veel korter tijd dan met ander Fletscher-cement mogelijk was. Het is soms vaak mogelijk twee, in gunstige gevallen drie caviteiten met dezelfde „aanmaak” af te sluiten, wat een niet geringe tijdsbesparing beteekent. Het cement is verder iets harder dan het gewone Fletscher-cement.

Deze bespreking van het Fletscher-cement-poeder is de inleiding van eenige opmerkingen over het gebruik van Eugenol-Zinkoxyd pasta als tijdelijk vulmateriaal, en over nog eenige andere gebruiksmogelijkheden.

Jaren geleden kwam uit Kopenhagen tot ons het Dentamo-cement. Dit cement had volgens het bijgevoegde pamfletje de eigenschap cavi-

*) Hoewel het onderwerp: kruidnagelolie-zinkoxide bereids verschillende malen in het Tijdschrift is behandeld (o.a. in 1928, '29, '36 en '37) en de ervaringen van den schrijver ook vroeger reeds op gelijke wijze ter kennis zijn gebracht, zoo meenen wij niettemin ter wille van onze lezers, die van de vroegere mededeelingen geen kennis hebben kunnen nemen, een praktische beschouwing over dit provisorische vulmateriaal nogmaals te mogen opnemen. — Red.

teiten, die bij het boren heftige pijnen veroorzaken, zooals dat bij cervicale speciaal het geval kan zijn, behandelbaar te maken door totale of bijna algeheele opheffing van het pijngevoel. Een discussie in tijdschriften ontstond of er al of niet formaline in verwerkt was en over mogelijke schadelijkheid voor de pulpa van het laatste middel, waarbij uitkwam, dat de resultaten goed waren wat de pijnstillende werking betrof. Een analyse toonde aan, dat het poeder zinkoxyd was, de vloeistof hoofdzakelijk eugenol met eenige corrigentia voor de geur. Niet zeker, maar waarschijnlijk was een minimale hoeveelheid formaline. De schrijver van dit bericht achtte het middel daarom niet aanbevelenswaardig.

Persoonlijk had ik de ervaring opgedaan dat werkelijk de pijnlijke cervicale caviteiten met succes behandeld konden worden, maar de waarschuwing dat de pulpa mogelijk blijvende schade zou kunnen ondervinden maakte mij eenigszins huiverig het praeparaat verder te blijven gebruiken.

Daar in de analyse echter slechts sporen van formaline gevonden waren, kwam ik op de gedachte of de eugenol-zinkoxyd pasta misschien eenzelfde invloed kon hebben als Dentamo. Ik maakte toen voor ieder in aanmerking komend geval een mengsel van eugenol met Fletcher-cementpoeder, dat in hoofdzaak zinkoxyd is, en had de ervaring dat een applicatie van deze pasta voor veertien dagen bij blijvende pijnlijkheid soms met een week verlengd, voor de practijk zeer voldoende resultaten gaf. In sommige gevallen waren de resultaten verbluffend.

In den tijd, dat ik het gewone Fletcher-poeder gebruikte, werd de pasta in korten tijd, eenige uren, op het aanmaakplaatje hard en ik was dus genoodzaakt voor ieder geval opnieuw aan te roeren. Nu is het aanroeren van de pasta, om ze in de goede consistentie te verkrijgen een vrij zwaar werk. Speciale handvatten aan spatels om de vermoeiing van de onderarmspiieren te voorkomen of te verminderen hadden geen resultaat. Toen echter het langzaamhardende Fletcher-poeder in gebruik genomen werd voor het aanroeren van de pasta, bleek, dat ze dagen lang als taai stopverf kneedbaar en verwerkbaar bleef, terwijl de pijnstillende actie, die waarschijnlijk van de eugenol uitgaat *) niets minder geworden was. Nu ik deze pasta al jaren lang gebruik wil ik even de aandacht vestigen op eenige andere toepassingsmogelijkheden en eenige voordeelen ervan aanwijzen.

Voor tijdelijke vulling leent de pasta zich in het bijzonder op plaatsen, welke aan geen of slechts geringe kauwdruk onderhevig zijn. Alle incisief en cuspidaat-approximale caviteiten, alle cervicale caviteiten langs geheel de tandboog, met tijdelijke vermindering van te energiek borstelen. Kleine occlusale „pits” en kleine fissuur-caviteiten houden meestal wekenlang het materiaal voldoende vast. Eenige uitslijting is merkbaar, maar de randen blijven bedekt, het blijft bij een uitholling in het midden.

Dan is de pasta door mij gebruikt als onderlaag onder groote amalgaam

*) Eugenol is chemisch een aan phenol verwante stof; daarop berust de gevoeligheid-afstompende werking van kruidnagelolie, waarvan zij het werkzame bestanddeel vormt. Beide benamingen worden echter in het tandheelkundig spraakgebruik veelal vereenzelvigd. — Red.

vullingen over vitale pulpac. Behalve een schutlaag tegen warmte-gleiding brengen we er een desinfectans in en, wat in deze tijden misschien ook nuttig is, de hoeveelheid te gebruiken amalgaam is soms tot de helft terug te brengen.

Bij het maken van afdrukken voor inlays volgens de directe methode is het soms noodig een ondersijding met cement op te vullen. Het bijwerken van die opvulsels met snelhardend cement heeft vaak tot gevolg, dat weer stukjes afbrokkelen of de geheele laag eruit valt. Bij het gebruik van de eugenol-Fletcherpoeder pasta voor dat doel kan de pasta met plastische instrumenten volkomen glad afgewerkt worden omdat ze taai blijft. Er behoeft niet op het harden gewacht te worden. Zoodra de ingebrachte laag glad genoeg is, kan de afdruk worden genomen in de vochtige caviteit, als gewoonlijk. Zelf laat ik de pasta in de caviteit tot het vastzetten van de inlay, onder een of ander tijdelijke afsluiting. Het cement dat de inlay bevestigt vult dan ook de ondersnijding op.

Het aanmaken van de pasta moet geschieden met een stevigen spatel. De methode is dat poeder aan eenige druppels eugenol toegevoegd wordt tot de pasta bijna niet meer te kneden is. Hoe meer poeder hoe beter. Bijgeengespateld tot een plat plakje van 2 à 3 mm dik blijft ze op het glasplaatje onder een glasedksel gereed voor het gebruik. Ze heeft een vaste plaats op mijn instrumenten-tafeltje.

Om met succes de pasta in de caviteit te houden als onderlaag en als ondersnijdings-opvulling dient er op gewezen dat de geringste hoeveelheid vocht de pasta belet te kleven en dus de applicatie onmogelijk maakt. Uitdrogen met de warme luchtspruit is, indien intensief geschied altijd wel voldoende, alcohol is niet noodzakelijk. In de cervicale caviteiten is het meestal noodig eenig houvast te boren in het verweekte tandbeen of anders op de meer ongevoelige plekjes *). Approximaal kan de pasta in de droge caviteit direct ingebracht worden. Ze blijft daar soms weken ongestoord zitten en houdt zich dan goed.

Vertrouwende op de desinfecteerende werking van de eugenol laat ik in de diepe „pits” en in de diepere fissuurcaviteiten altijd een laagje hardgeworden pasta achter en leg de amalgaam daar overheen. De zorg is daarbij geboden, dat geen pasta aan de randen blijft kleven, waar ze uitgewasschen zou kunnen worden, met al de gevolgen van dien.

Bij het leggen van groote amalgaamvullingen over versche pasta is het gevaar van wegpersen in geringe mate aanwezig. Door van de randen naar het midden te werken, eerst met een tamelijk groote stopper, later met een kleinere, is het mogelijk het amalgaam te condenseeren, zoodat een goede vulling tot stand komt. Voor onderlaag onder amalgaam gebruike men liefst een pasta, die al een dag oud is, niet een direct voor dat doel gemaakte, hoewel het mogelijk is ook dan met succes te vullen.

Voor de behandeling van de pasta op het glasplaatje, het afsteken van de benodigde stukjes van den voorraad is een apart instrument aanwezig.

*) Bevochtiging van de caviteit met phenolum liquef. of chloorphenol-kamfer maakt de pasta klevend en ondersnijding niet noodzakelijk. — Red.

Hoewel m.i. de pasta uit zichzelf steriel zal blijven wordt het stukje voorraad niet aangeraakt met een instrument, dat in den mond geweest is. Het scherp geslepen Ash 6 model, zooals dat voor het bewerken van inlays in gebruik is, wordt daarvoor gebezigd en is zeer handig. De losse stukjes kleven direct aan het applicatie-instrument zonder de over blijvende massa aan te raken of, indien mogelijk, te infecteeren.

H. P. C. M. JANSEN

Schiedam, October 1942.

Verantwoordelijk voor het Redactioneele gedeelte van de inhoud:
G. D. Margadant, tandarts, Amsterdam.

Verantwoordelijk voor de advertenties: W. P. Staal, Utrecht.

Uitgevers: G. J. & D. Tholen, Jutphaasscheweg 1, Utrecht.

Drukker: N.V. Drukkerij v/h L. E. Bosch & Zn., K 2350,
Oude Gracht 172—176, Utrecht.